

Česká národní banka zpřístupňuje studentům vysokých škol vybraná neveřejná data pro účely vědeckovýzkumné činnosti. Program se opírá o § 43f odst. 1 písm. g) zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, a o čl. 8 odst. 3 písm. e) nařízení Rady (ES) č. 2533/98 o shromažďování statistických informací Evropskou centrální bankou.

Data se poskytují ve formě, která neumožňuje přímé určení osoby, již se týkají, a výhradně pro řešení konkrétního výzkumného projektu popsaného v příloze smlouvy.

1. SMLUVNÍ STRANY A OKRUH OPRÁVNĚNÝCH INSTITUCÍ

Smlouvu o zpřístupnění dat uzavírá ČNB s vysokou školou nebo výzkumnou institucí, nikoli se studentem. Student vystupuje v celé smluvní dokumentaci jako výzkumný pracovník.

Podle čl. II smlouvy může být příjemcem dat subjekt, mezi jehož základní činnosti patří vědecký výzkum a který je zároveň:

- veřejnou vysokou školou podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů,
- veřejnou výzkumnou institucí podle zákona č. 283/1992 Sb., o Akademii věd ČR, ve znění pozdějších předpisů,
- veřejnou výzkumnou institucí podle zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů, nebo
- právnickou osobou, jejímž základním posláním je vědecký výzkum, zapsanou na seznamu uznaných výzkumných subjektů Eurostatu.

Účast v programu je tedy podmíněna souhlasem instituce, na které uchazeč studuje. Vzor smlouvy tvoří přílohu výzvy, aby jej bylo možné předložit právnímu útvaru instituce již ve fázi přípravy návrhu.

2. DOSTUPNÁ DATA

Tabulka uvádí příklady databází, které lze v rámci programu zpřístupnit. Nejde o úplný ani závazný výčet; konkrétní rozsah zpřístupněných proměnných se stanoví individuálně v příloze smlouvy podle potřeb daného projektu.

Uchazečům doporučujeme projít publikované práce ČNB, zejména řady [CNB Working Paper Series](#). Autoři v nich obvykle popisují použité datové zdroje, jejich pokrytí a omezení, takže z nich lze získat podrobnější představu o povaze dat i o tom, jaké výzkumné otázky se na nich dají zodpovědět.

Zkratka	Detail
AnaCredit	Granulární data o jednotlivých úvěrových pohledávkách bank působících v ČR, poboček zahraničních bank v ČR a poboček českých bank v zahraničí. Dlužníky jsou právnické osoby a fyzické osoby podnikatelé. Měsíční frekvence, dostupnost od června 2019.
SHSDB	Statistická databáze držených cenných papírů v detailu jednotlivých papírů (security-by-security) na straně držitele. Národní část administruje ČNB a obsahuje primárně měsíční a čtvrtletní držby českých rezidentů (banky, investiční fondy, pojišťovny, penzijní fondy) z přímého reportingu, doplněné o držby nerezidentů a části rezidentů, například domácností, získané nepřímo z custody výkazů obchodníků s cennými papíry. Obsahuje také údaje z členských států EU.
CSDB	Databáze emitovaných cenných papírů v detailu jednotlivých emisí, administrovaná v ECB. Zahrnuje papíry emitované kdekoli na světě, přibližně 9 milionů dluhových a majetkových instrumentů a 130 atributů pro statistické i dohledové účely. Obsahuje referenční údaje o instrumentu (ISIN, měna, datum emise a splatnosti, druh, objem emise, kupón a frekvence jeho výplaty), údaje o ceně a způsobu ocenění a referenční údaje o emitentovi (sektor, NACE Rev. 2, LEI, kód RIAD).
UVIS	Individuální údaje o spotřebitelských úvěrech zajištěných obytnou nemovitostí, poskytnutých fyzickým osobám z řad rezidentů i nerezidentů. Zahrnuje nově poskytnuté úvěry, refinancované s navýšením i bez navýšení, refinancované s navýšením a ostatní nová ujednání. Data jsou ve čtyřech oblastech: agregátní údaje o nově sjednaných úvěrech, údaje o jednotlivých nově sjednaných úvěrech, úvěry v prodlení a čerpání jednotlivých úvěrů.
FSD	Finanční situace domácností, výběrové šetření, které od roku 2020 provádí ČSÚ ve spolupráci s ČNB. Jde o národní verzi evropského šetření HFCS (Household Finance and Consumption Survey) koordinovaného ECB. Zjišťuje příjmy domácností, majetek (nemovitosti, finanční aktiva, movitý majetek), závazky, čisté jmění, využívání finančních produktů a sociodemografické charakteristiky členů domácnosti. Probíhá každoročně, na podskupině domácností vybraných pro šetření Životní podmínky (SILC). Jednotná metodika umožňuje srovnání s daty HFCS z dalších evropských zemí.
SILC	Výběrové šetření o příjmech a životních podmínkách. Poskytuje reprezentativní údaje o příjmovém rozdělení jednotlivých typů domácností, o způsobu, kvalitě a finanční náročnosti bydlení, o vybavenosti domácností předměty dlouhodobého užívání a o pracovních, hmotných a zdravotních podmínkách dospělých osob žijících v domácnostech.
SDAT (ICD)	Data statistického a dohledového výkaznictví ČNB. Pokrývá bankovníctví (aktiva, pasiva, úvěry, vklady, kapitál, rizika a úrokové sazby, národní výkazy i evropské EBA COREP a FINREP), pojišťovnictví (technické rezervy, pojistné smlouvy a plnění včetně výkaznictví podle Solventnosti II), penzijní společnosti (účastníci, příspěvky, výnosy a majetek transformovaných i účastnických fondů), kapitálový trh (obchodníci s cennými papíry, regulované trhy, depozitáři), investiční fondy a správcovské společnosti, nebankovní finanční instituce (leasingové, úvěrové a factoringové společnosti včetně spotřebitelského financování), oblast AML (rizikovitost klientů, podezřelé obchody, kontrolní mechanismy) a platební služby a karetní operace.
Data spotřebitelského barometru	Odpovědi z dotazníku spotřebitelského barometru Evropské komise a konjunkturního průzkumu ČSÚ. Anonymní data neopakujícího se telefonicky získaného vzorku nejméně 1 000 respondentů z ČR, včetně socioekonomických charakteristik a vah pro přepočty na celou populaci ČR.
TRACE	Data vykazovaná podle nařízení EMIR (deriváty) a SFTR (transakce financování cennými papíry). Finanční i nefinanční protistrany derivátových obchodů a SFT transakcí vykazují údaje registrům obchodních údajů.

Konečný rozsah zpřístupněných proměnných se stanoví individuálně v příloze smlouvy podle potřeb konkrétního projektu. Ne každá proměnná z uvedených souborů je automaticky k dispozici.

Dostupnost konkrétních dat lze ověřit na kontaktní adrese uvedené ve výzvě ještě před podáním návrhu. Návrh postavený na datech, která ČNB nemá k dispozici nebo nemůže zpřístupnit, nelze vybrat.

3. REŽIM PŘÍSTUPU K DATŮM

Zpřístupněná data mohou být uložena a zpracovávána výhradně v zabezpečeném prostředí ČNB, tj. na serverech a v dalších úložištích provozovaných ČNB. Výzkumný pracovník k nim přistupuje pouze prostřednictvím prostředků a přístupových mechanismů stanovených ČNB.

- Přístup na místě. Práce z určeného počítače na pracovišti ČNB [v ústředí v Praze nebo na pobočce v Brně či Ostravě], a to pod dohledem. Vstup se předem domlouvá s konzultantem projektu.
- Vzdálený přístup. ČNB zapůjčí výzkumnému pracovníkovi notebook, který slouží pouze jako prostředek pro připojení do zabezpečeného prostředí ČNB prostřednictvím VPN. Zpřístupněná data nesmějí být ukládána na lokální disk notebooku ani do jiného úložiště mimo prostředí ČNB. Počet zapůjčitelných notebooků je omezený. Zapůjčené vybavení se vrací ve lhůtě stanovené smlouvou po jejím ukončení; za jeho ochranu a za zamezení přístupu dalších osob odpovídá příjemce dat a výzkumný pracovník.

Forma přístupu se stanoví individuálně po výběru projektu.

U projektů využívajících metody umělé inteligence se dostupnost požadovaných modelů, softwarových knihoven, výpočetního výkonu a případných externích služeb posuzuje individuálně. Požadavky na technické prostředí je proto nutné uvést již v návrhu projektu. Použití nástrojů nebo služeb, které by vedlo k přenosu zpřístupněných dat mimo zabezpečené prostředí ČNB, není přípustné.

ZAKÁZANÉ NAKLÁDÁNÍ S DATY

Výzkumný pracovník nesmí zejména:

- stahovat, kopírovat, exportovat nebo jiným způsobem přenášet zpřístupněná data mimo zabezpečené prostředí ČNB,
- ukládat zpřístupněná data na lokální disk zapůjčeného notebooku, vlastní zařízení, externí datové nosiče nebo cloudová úložiště, odesílat je e-mailem ani je jinak ukládat či přenášet do úložišť mimo ČNB,
- propojovat zpřístupněná data s jinými soubory důvěrných statistických údajů, tedy s neveřejnými údaji o konkrétních osobách, firmách nebo jiných subjektech,
- zjišťovat, odvozovat nebo se jinak pokoušet identifikovat konkrétní osoby, firmy či další subjekty obsažené v datech,
- sdílet přístup k datům nebo samotná data s dalšími osobami; přístup má výhradně výzkumný pracovník uvedený v příloze smlouvy, a to bez výjimky i vůči spolužákům, spoluautorům, školiteli a dalším zaměstnancům instituce.

Činnost výzkumného pracovníka v systémech ČNB bude monitorována a zaznamenávána.

MLČENLIVOST

Před zahájením práce s daty podepisuje výzkumný pracovník Prohlášení mlčenlivosti. Tato povinnost je časově neomezená a trvá i po dokončení projektu, po skončení studia a po ukončení smlouvy. Vztahuje se nejen na samotné údaje, ale také na existenci a obsah dat, na jejich strukturu i na způsob jejich zpracování.

UKONČENÍ PROJEKTU

Po ukončení projektu je příjemce dat povinen vymazat ze všech svých úložišť důvěrné informace poskytnuté na základě smlouvy, například metodickou dokumentaci nebo interní materiály ČNB, a písemně o tom ČNB informovat. Samotná zpřístupněná data se mimo zabezpečené prostředí ČNB nesmějí nacházet po celou dobu projektu.

4. KONTROLA VÝSTUPŮ

Každý výstup projektu určený ke zveřejnění, odevzdání nebo přenosu mimo zabezpečené prostředí ČNB (např. diplomová či disertační práce, článek, konferenční příspěvek, prezentace, technická dokumentace nebo výstup vytvořeného prototypu) podléhá předem kontrole ze strany ČNB. Kontrola je omezena na posouzení toho, zda výstup nakládá s daty v souladu se smlouvou a zda neohrožuje důvěrnost poskytnutých informací. ČNB může požadovat úpravu, anonymizaci nebo odstranění části výstupu. ČNB se k předloženému výstupu vyjádří do 15 pracovních dnů od jeho doručení. S touto lhůtou je třeba počítat již při sestavování harmonogramu projektu.

ZVEŘEJNĚNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Zákon o vysokých školách ukládá školám zveřejňovat obhájené závěrečné práce. Výstup proto musí být od počátku zpracován tak, aby byl zveřejnitelný. To znamená zejména:

- neuvádět neagregované údaje o jednotlivých subjektech v textu, tabulkách ani grafech,
- neuvádět výstupy, z nichž lze jednotlivý subjekt zpětně identifikovat; pozornost je namíště zejména u tabulek s nízkým počtem pozorování v buňce a u kombinací třídicích znaků,
- neuvádět popisy struktury dat ani přístupových postupů nad rámec toho, co je nezbytné pro metodologickou část.

Prahové hodnoty pro publikovatelné výstupy se stanoví s konzultantem ČNB na začátku řešení projektu.

Písemný výstup projektu se zpracovává v angličtině. U projektů zaměřených na umělou inteligenci a datové prototypy může být součástí výstupu také funkční prototyp, zdrojový kód a technická dokumentace; konkrétní podoba výstupu se stanoví při zahájení projektu.

5. KONZULTANT Z ČNB

Každému vybranému projektu je přidělen konzultant z ČNB, kterého příloha smlouvy uvádí jako kontaktní osobu. Konzultant:

- pomáhá se specifikací požadovaných dat a s orientací v jejich struktuře a metodice,
- je k dispozici pro odborné konzultace v průběhu řešení,
- posuzuje výstupy z hlediska ochrany důvěrných informací.

Konzultant nenahrazuje školitele a nepřebírá odbornou odpovědnost za výsledky projektu. Rozsah konzultací se stanoví individuálně; obvyklý rozsah odpovídá několika schůzkám za semestr.

6. PRŮBĚH OD VÝBĚRU K ZAHÁJENÍ PRÁCE S DATY

- Vyrozumění o výsledku výběru (do 21. listopadu).
- Zpracování přílohy smlouvy. Ve spolupráci s konzultantem ČNB se specifikuje zdrojové šetření, období, konkrétní proměnné a formát dat a případně také požadavky na technické a softwarové prostředí. V této fázi se návrh z prvního kola překlápí do závazné podoby.
- Podpisy na straně příjemce dat. Přílohu podepisuje výzkumný pracovník a děkan nebo statutární zástupce.
- Uzavření smlouvy mezi ČNB a příjemcem dat, a to elektronicky prostřednictvím uznávaného elektronického podpisu.
- Podpis Prohlášení mlčenlivosti výzkumným pracovníkem.
- Bezpečnostní školení, zřízení přístupu a případné předání zapůjčeného vybavení.
- Zahájení práce s daty (leden).

7. DOBA TRVÁNÍ A ZMĚNY PROJEKTU

Přístup k datům je vázán na dobu trvání projektu popsaného v příloze smlouvy. Standardní doba je 6-12 měsíců; prodloužit ji lze dodatkem ke smlouvě, o který je třeba požádat s předstihem.

Jakékoli rozšíření rozsahu přístupu, změna způsobu práce, změna výzkumné otázky nebo doplnění dalších osob do projektu podléhá předchozímu písemnému souhlasu ČNB.

NEJČASTĚJŠÍ DOTAZY

- **Je podmínkou účasti státní příslušnost ČR?**

- Ne. Rozhodující je právní postavení instituce, na které uchazeč studuje.

- **Lze podat návrh na bakalářskou práci?**

- Ano. Program je nicméně otevřen primárně studentům navazujících magisterských programů a studentům doktorských programů.

- **Může projekt řešit více studentů společně?**

- Ne. Projekt řeší jeden výzkumný pracovník uvedený v příloze smlouvy, který podepisuje prohlášení o mlčenlivosti.

- **Může mít k datům přístup školitel?**

- Ne. Přístup k datům mají pouze osoby uvedené v příloze smlouvy. Se školitelem lze konzultovat metodologii a publikovatelné výstupy, nikoli však samotná data.

- **Je s účastí spojena finanční odměna?**

- Ne. Program není finančně dotován.

- **Musí být výstup v angličtině i při odevzdání práce na české instituci?**

- Výstup projektu se zpracovává v angličtině. Vyžadují-li pravidla instituce češtinu, uvede se tato skutečnost v návrhu a řešení se stanoví individuálně.

- **Lze data využít i po dokončení závěrečné práce, například pro článek?**

- Výzkumný pracovník má přístup k datům a může s nimi nakládat po dobu uvedenou ve smlouvě, a to pro účel popsáný v příloze. Pokud chce na stejných datech zpracovat další výstup, například článek, domluví se předem s kontaktní osobou za ČNB.

- **Lze data archivovat na vlastním zařízení?**

- Ne. Data nelze stahovat, kopírovat ani vynášet mimo zabezpečené prostředí ČNB.

- **Co se s daty a dalšími podklady děje po skončení projektu?**

- Příjemce dat je povinen vymazat ze všech svých úložišť důvěrné informace poskytnuté na základě smlouvy, například metodickou dokumentaci nebo interní materiály ČNB, a bez zbytečného odkladu o tom ČNB písemně informovat. Samotná data zabezpečené prostředí ČNB neopouštějí.

- **Jak předejít tomu, aby ČNB požadovala odstranění části práce těsně před odevzdáním?**

- Publikovatelnost výstupů je vhodné konzultovat průběžně, nikoli až u hotového textu, a výstup předložit v předstihu odpovídajícím patnáctidenní lhůtě.

- **Lze v zabezpečeném prostředí používat vlastní kód a instalovat vlastní balíčky?**

- Prostředí má definovanou softwarovou výbavu. Požadavky na konkrétní nástroje se uvádějí již v návrhu, aby bylo možné ověřit jejich dostupnost.